

Kerkdienst Janskerk: 4 november 2018

Thema: Doodgewoon

Lezing: Job 2,11-13 en Johannes 11,17-44

Voorganger: *Elise Rommens-Woertman*

Overweging

Leegte

Job is alles kwijtgeraakt wat hem dierbaar is.
Zijn vrouw en kinderen, zijn gezondheid, zijn bezittingen.
Hij zit letterlijk en figuurlijk aan de grond.
Een grote leegte omringt hem,
die hem afsnijdt van de ooit zo vertrouwde wereld.
Van de zo gewone dingen in ons leven,
van alles wat nog niet eens zo lang geleden
vanzelfsprekend leek,
van toekomstplannen en perspectief,
van ruimte en licht.

Hoe houdt een mens dat uit?
Hoe leef je, overleef je in tijden van rouw en gemis
met alles wat daarbij komt kijken aan emoties.
Tijden die ook zo verwarrend kunnen zijn,
waarin alles door elkaar heen lijkt te lopen?
Wat ons in de voorbereiding op deze viering opviel
is de reactie van de vrienden van Job.
*zeven dagen en zeven nachten zaten ze bij hem op de grond
zonder een woord te zeggen*
De vrienden van Job doen niets (behalve zitten),
zeggen niets.
Ze houden samen met hem de leegte en de verwarring uit.
Zij delen woordloos in zijn verdriet.
Zien wat er is,
maken verbinding,
zijn aanwezig.
Want wat valt er op sommige momenten nog te zeggen of te doen?
En omgekeerd: Wat helpt jou?
Welke gebaren of woorden vormen een uitgestoken hand
om je weg door het donker te kunnen vervolgen?
Voor wie het Bijbelboek Job een beetje kent,
weet dat het daar niet bij zal blijven.
Uiteindelijk duurt het de vrienden te lang,
is de leegte te confronterend.
Dan vluchten ze in gepraat:
Ze zoeken naar verklaringen voor het lijden,
willen het oplossen, gewoon door kunnen gaan met hun leven.
Een vorm van menselijke onhandigheid,
die voor velen vast herkenbaar is van beide kanten.
verlegenheid met de situatie,
ongemakkelijkheid met jezelf en de ander:
Het onvermogen om de pijn te laten staan,
het verdriet in de ogen te kijken.

Missen en troost

op de voorkant van de liturgie (en Hier vooraan) is een afbeelding te zien,

Met een gezicht vol uitdrukking: van verdriet, gemis en verlangen.
De tekening is afkomstig uit het boek "dood-gewoon"
een bundel vol gedichten rondom de dood,
waar ook ons EUGproject over dood en leven
deze maand zijn oorsprong in vindt.
Want hoe geef je vorm aan gemis?
Waar kunnen we ons verdriet laten zien?
Vandaag staan we met Allerzielen specifiek stil bij allen
die ons ontvallen zijn aan de dood,
fysiek verdwenen uit ons leven.
We noemen hun namen,
ontsteken het licht,
leven met de herinneringen
aan al het goede en mooie dat er was,
maar ook met dat wat ongezegd is gebleven
wat pijnlijk of onaf blijft.

Straks in de kring zullen we het lied 'overal en nergens' zingen,
een gedicht van Bette Westera dat op muziek gezet is door Diederik van Essen,
dat woord en klank geeft aan zoveel vormen van 'rouwen',
die we kunnen ervaren in ons leven.
De studie die niet blijkt te lukken,
moeten leven met een lichamelijke beperking
Geen werk kunnen vinden dat past,
De kinderwens die niet vervuld wordt,
de geliefde die onbereikbaar is,
het missen van geborgenheid, een veilig thuis.
Het zoeken naar iets of iemand,
die er niet meer is,
maar paradoxaal genoeg
soms aanwezig komt
in de kleine, alledaagse dingen,
in het verlangen zelf.
Kan het ook verwoorden hoe we soms
het contact met God ervaren?
Dan weer als de grote Afwezige,
dan weer onverwacht aanwezig.

Lazarus

Een aantal jaar geleden was ik in Taizé,
de oecumenische kloostergemeenschap in Frankrijk,
waar ik meehielp in het kinderprogramma.
Op een ochtend werd het verhaal van Lazarus,
dat wij daarstraks hoorden,
uitgebeeld met een soort poppenkastspel
voor de kinderen.
Wat er dan gebeurt lijkt verrassend eenvoudig:
Lazarus is ziek en overlijdt.
De pop Lazarus wordt
in keukenpapier gewikkeld,
in een schoenendoos gelegd en
begraven onder een grote steen.
Zijn familie en vrienden
zijn in grote verwarring.
De poppen rennen in de rondte,

praten door elkaar heen
of gaan juist alleen in een hoekje zitten.
Ze weten niet waar ze heen kunnen
met hun boosheid en verdriet.
Dan verschijnt Jezus ten tonele.
Hij gaat in gesprek met Marta en Maria
en is diep geraakt,
tot tranen toe door het overlijden van lazarus.
Tot slot roept Jezus:
lazarus, kom naar buiten.
De steen wordt opgetild,
Lazarus springt op uit de schoenendoos
en het keukenpapier.
Iedereen komt samen en is blij,
inclusief de kinderen in het publiek.
De meesten van ons zijn geen vijf jaar oud meer,
en dat maakt dat wij ongetwijfeld
minder onbevangen het verhaal van Lazarus meemaken.
Onze eigen ervaringen, twijfels en zekerheden
met ons meedragend.

Opvallend is dat lazarus zelf in het hele verhaal
niet aan het woord komt.
Hij is een levende dode,
passief, opgesloten, versteend.
Onbereikbaar voor alle mensen om hem heen,
voor alle beweging en verwarring.
voor alle woede en ontroering.
Jezus roept hem: Kom naar buiten.
Maakt verbinding,
roept hem weg uit de duisternis,
zet hem met beide benen op de grond,
doet hem gaan in het volle licht,
temidden van de anderen.

Steen

Bij binnenkomst van deze viering heeft ieder van ons
als het goed is een steen gekregen,
die we straks ook mee
de kring in nemen.
Een steen die symbool staat
voor dat wat zwaar op ons drukt,
dat ons afhoudt van het licht,
dat ons opsluit in onszelf
zoals de steen Lazarus opsluit in zijn graf.
Ook symbool voor ons verlangen naar beweging,
naar ruimte, naar Licht, naar toekomst,
naar het Leven klinkt erin door.
Zo zoeken wij een weg naar Jou,

naar elkaar, naar onszelf.
Ik zal er zijn.

Amen